

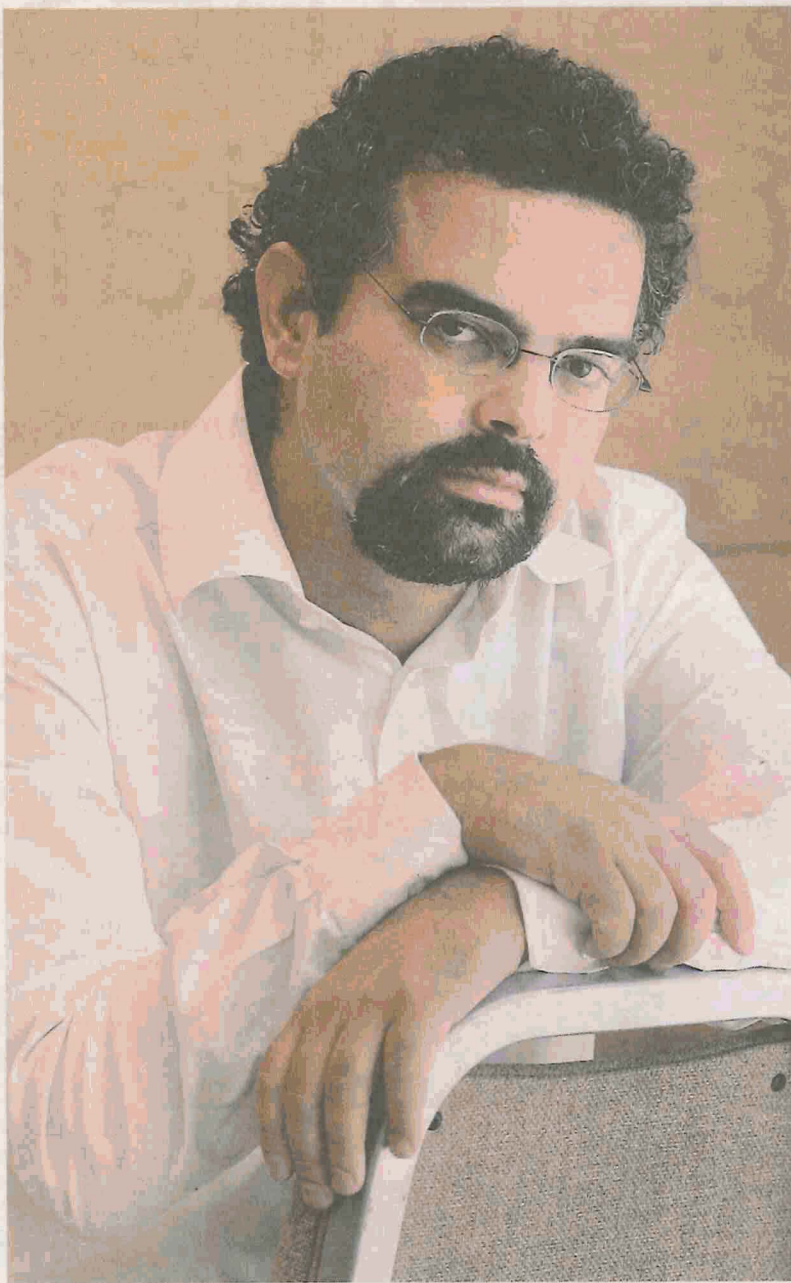
Les fronteres del cos

Recordant un poema de Kavafis, Lawrence Durrell va escriure que no hi ha mai cap nau que t'allunyi de tu mateix. Tampoc del que s'ha estat. O del que s'ha fet. O de la gent que es pugui haver estimat o odiat. Bloom és el principal personatge d'*Un viatge a l'Índia*, l'Ulisses de Gonçalo M. Tavares, una epopeia del nostre temps. També, un itinerari de melancolia contemporània, per dir-ho parodiant el subtítol.

Temps era temps, un home de qui pràcticament només sabem que va existir va deixar-nos l'*Odissea*, que és, a la vegada, una obra col·lectiva, no una suma de covardies, sinó de gent valerosa, disposada a combatre. Com en Bloom. Però amb objectius més clars. Al segle XX, un altre home, que tampoc no estava sol perquè el van acompanyar molts altres autors anteriors, va escriure l'única epopeia possible d'un home del seu segle. El seu antiheroi es deia Leopold Bloom. És per això que a l'epopeia que ha escrit Gonçalo M. Tavares el protagonista es diu Bloom. En Bloom. El seu avi es deia John Bloom. El seu pare John John Bloom. L'heroi de Tavares és un home que fuig, però que fuig perquè vol tornar. "És dins del cap que les coses passen." Però també: "Al capdavant no tot passa allà dins." Viatja cap a l'Índia com Vasco da Gama i com els

altres personatges d'*Os Lusíadas* de Camões; també com a *Os Lusíadas*, Tavares divideix el seu cant èpic en deu cants, cadascun d'un centenar d'octaves. Segur que hi deu haver molts altres paral·lelismes. *Os Lusíadas*, però, comença a l'oceà Índic. Vasco da Gama i els mariners arriben aviat a l'Índia, si bé hi ha un moment que recorden el recorregut que han fet des de la desembocadura del Tajo, passant per l'Àfrica atlàntica. En Bloom, en canvi, no té cap pressa, "vol arribar a l'Índia més vell que l'edat que té". Se'n va de Lisboa, però s'atura a Londres. Hi passa una experiència desagradable i perillosa: un pare i tres fills, una prostituta, un fals amic. Després, a París, és just al contrari. Coneix Jean M i redescobreix l'amistat. El posarà en contacte amb Anish, que diu coses com ara que "Els països van néixer pel cantó equivocac" i que l'Índia, com tots els altres, és un país "bell i bèstia". Anish el portarà cap a en Shankra, el savi que no és tan savi perquè és humà. Abans, però, en Bloom ha passat per Viena i per Praga i ha parlat del mar, mentre anava en avió... Quan torna de l'Índia, fa una festa.

Tots deus cants, no obstant això, ens parlen sobretot de temes de molts més fons, de

Portuguès del món

Edicions del Periscopi publica per primer cop en català un llibre del portuguès Gonçalo Tavares, un escriptor nascut a Angola, del qual Mondadori havia presentat el gruix de la seva obra, lloada per José Saramago i Enrique Vila-Matas, entre altres. La seva obra és un compendi de mons, universos, mites i creences.

les relacions dels homes del nostre temps amb la naturalesa i dels quatre elements: la terra, l'aire, el mar i el foc, i se'ns diu també que l'home "no és un cinquè element", i ens parlen encara dels déus, de la saviesa — que ha de ser certa i simple com la dels animals — i de la paraula i de la possibilitat de crear.

I dels nostres límits. I de les fronteres del cos. I de les relacions amb els altres homes. Els grans enemics d'aquesta epopeia, les grans realitats, no són alguns déus, sinó l'home, amb tots els seus defectes, amb el mal estès de l'avarícia i de les ambicions i de les en-

veges i dels diners. Potser les prostitutes són les úniques nimfes possibles d'aquesta època. L'únic consol passa pel cos. Però no som només cos. Hi ha el desig. I hi ha els altres. I tot el que passa pel nostre cap.

La pràctica general

Un viatge a l'Índia és, doncs, sobretot un viatge a l'interior de l'ésser humà, un viatge en el decurs del qual el narrador —no el rapsode perquè Tavares presenta aquest llibre com una novel·la— reflexiona sobre el sentit i les relacions dels homes. Encara que ho ignorin. He anat escrivint homes a consciència: el narrador ens diu que l'epopeia, com l'èpica, són trets generalment masculins, "només les dones no tenen teories generals sobre l'univers... estan enfeinades en la pràctica general de les coses". És, justament, a causa d'una dona —però no només a causa d'ella— que en Bloom fuig. Un home que busca una dona perquè en vol oblidar una altra, equipat amb una maleta que ni tan sols conté el seu passat. S'ha de ser molt inconscient o molt atrevit o estar molt segur del que es fa per fer una contraepopeia paròdica partint de l'*Odissea*, l'obra que inaugura el que els occidentals considerem que és la nostra cultura, i partint —encara més— d'*Os Lusíadas*, el primer gran llibre de la literatura portu-

guesa. Un viatge a l'Índia agradarà sobretot a aquells lectors que pensen que el gènere novel·lístic s'ha de renovar: formes noves, encara que sigui apostant per formes tan conegudes com l'èpica. Agradarà a aquells que s'interessen més pel com es diu que no pas per llegir una història ben argumentada, amb indicis i detalls i descripcions i nusos i desenllaços. Coses d'altres segles. Tavares està més a prop de la reflexió o de l'assaig: no hi ha cant que no estigui reblert de pensaments sobre com som, que no relacioni amb molta agudesia l'home amb les coses i amb el món i amb l'altra gent, homes i dones. Puntetes de glaç. Un llibre ben treballat, però únicament masculí, dels que agraden als lectors a qui agraden autors com Vila-Matas. En un dels cants, el narrador afirma que "té més fronteres el cos que cap país" i que "fins i tot la forma del globus terrestre ens ho ensenya: tot avança cap a l'altre cantó; perquè només algun dia tornarem al lloc on ara som". En Bloom vol tornar a Lisboa més savi i, doncs, més ric. Torna sense il·lusions. Perquè, tal com em sembla que també diria el narrador d'aquest llibre, la riquesa és la forma més rica de la nostra pobresa. *

Gonçalo M. Tavares va néixer a Angola el 1970 i ha assolit en pocs anys una gran reputació internacional
PERE VIRGILI

UN VIATGE A L'ÍNDIA
Gonçalo M. Tavares

Traducció:
Pere Comellas
Editorial: Edicions del Periscopi (Barcelona, 2013)
Pàgines: 424
Preu: 18,75 euros

Reportatge